

Referenzen

1. Atkinson, R. C.: Mnemotechnics in Second-Language Learning. In: American Psychologist 30 (1975), 821-828.
2. Blum, H: Die antike Mnemotechnik. Hildesheim, New York : Georg Olms Verlag 1969.
3. Voigt, Ulrich: Esels Welt. Mnemotechniken zwischen Simonides und Harry Lorayne. Hamburg : Likanas Verlag 2001.
4. Nordkämper-Schleicher, Ute: Besser behalten. Mnemotechniken beim Sprachenlernen am Beispiel «Deutsch als Fremdsprache» für Erwachsene. Dissertation, Pädagogische Hochschule Freiburg; 1998.

УДК 373.3.014.3(043.2)

Удуд В.І., студентка II-Б курсу;
керівник: Глагола О.М.,
викладач педагогіки, спеціаліст
вищої категорії, викладач-методист.

ДІЯЛЬНИЙ ПІДХІД В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

На даний момент питання про діяльний підхід в освіті є дуже актуальним. Діяльний підхід в освіті - це спрямованість освітнього процесу на розвиток ключових якостей і умінь особистості, застосування теорії на практиці. Це методична база, на якій будуються різні системи навчання зі своїми технологіями, прийомами і теоретичними особливостями. У процесі і результаті використання форм, прийомів і методів освітнього процесу виховується особистість, яка здатна до саморозвитку і самореалізації.

Вчитель у наш час повинен розглядати кожного учня як окрему особистість, але навіть досвідчений педагог інколи не знає як це правильно зробити. Інноваційні

технології, зокрема інтерактивні, передбачають розв'язання цього питання. Впровадження даних технологій і потребує ґрунтовної підготовки педагогів: підбір матеріалів, складання плану, ретельне вивчення індивідуальних особливостей учнів класу та ін. Але той вчитель, який прагне розкрити всі здібності і таланти своїх учнів, навчити їх вчитися, знаходити істину, обов'язково буде шукати шляхи вдосконалення своєї методики.

Розробку елементів інтерактивного навчання знаходимо у працях В. О. Сухомлинського, учителів-новаторів 70-80-х років (Ш.Амонашвілі, В. Шаталова, Є. Льїна, С. Лисенкової, І. Осадчого, М. Палтишева та ін.)

Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що взаємодія вчителя і учня розуміється як безпосередня міжособистісна комунікація, найважливішою особливістю якої є здатність людини «брати на себе роль іншого», уявляти, як її сприймає партнер у спілкуванні або група, і відповідно інтерпретувати ситуацію та конструювати власні дії.

Школа має бути не підготовкою до життя, школа має бути життям. Досягнути цього можна, створюючи інтерактивне середовище навчання, використовуючи парні, групові, колективні форми діяльності. Застосування цих технологій у навчанні дає змогу учням: ґрунтовно аналізувати навчальну інформацію, творчо підходити до засвоєння навчального матеріалу; навчитися слухати іншу людину, поважати альтернативну думку; моделювати і розв'язувати пізнавальні, життєві та соціальні ситуації, таким чином збагачуючи власний пізнавальний і соціальний досвід; учитися будувати конструктивні відносини в групі, визначати своє місце в ній, уникати конфліктів, розв'язувати їх, шукати компроміси, прагнути до діалогу, знаходити спільне розв'язання проблеми;

розвивати навички проектної діяльності, самостійної роботи, виконання творчих робіт тощо.

Сьогодні діти дійсно навчаються завдяки тому, що можуть повністю себе реалізувати. Вони не бояться висловити свою думку, критику, не бояться бути почутими. На таких уроках учитель повинен стати невидимим диригентом, який вміє вчасно почути, помітити, підтримати кожного учня. Працюючи разом, вони формують навички, необхідні для самостійного життя: розв'язувати конфлікти; активно слухати; критикувати думку, а не того, хто її висловив; аналізувати; приймати рішення.

Заняття з використанням інтерактивних технологій проходять цікаво, продуктивно, вони знімають закомплексованість в учнів з різним рівнем навчальних досягнень. Головне, що відбувається розвиток творчих здібностей учнів, пізнавальних інтересів, значно зростає ефективність уроків, в учнів виникає бажання читати художню, наукову літературу, дитячі журнали, займатись пошуком нової інформації.

Застосування інтерактивних технологій висуває певні вимоги до структури уроків. Урок складається з таких елементів: мотивація, оголошення, представлення теми та очікуваних результатів, надання необхідної інформації, інтерактивна вправа – центральна частина заняття, підбиття підсумків, оцінювання результатів уроку [4].

На таких уроках вчитель повинен дотримуватися таких правил:

1. Ніколи і нічого не робити за учнів.
2. Ставити перед учнями такі завдання, які викликають інтерес, бажання проявити самостійність та творчість
3. Уважно слідкувати за рухом кожного учня, ходом процесу засвоєння матеріалу дітьми.
4. Постійно знайомити дітей з літературою відповідно їхнього віку.

Цікавим прикладом організації діяльнісного навчання є досвід вчительки 3-Б класу Великоком'ятівської ЗОШ І-ІІІ ст. Виноградівського р-н. Закарпатської області Мадяр Надії Іванівни. Вона широко та творчо використовувала на уроках такі інтерактивні технології: робота в парах; робота в малих групах; мозковий штурм, мікрофон, асоціативний куш, дерево рішень.

Для ефективного застосування інтерактивних технологій, вчитель старанно планує свою роботу, а саме: надає завдання учням для попередньої підготовки – прочитати, продумати, виконати самостійні підготовчі завдання, дібрати цікаві життєві приклади до теми, провести спостереження чи дослідження, як виучуване явище чи об'єкт діє або використовується людьми.

До прикладу, вивчаючи тему «Цікава книга пригоди» на уроці читання в 3 класі (Ліна Костенко «Вже брами літа замикає осінь»), учні готують розповідь про те, як зазвичай у них проходить осіння пора, погодні особливості саме цієї пори року, з чим у них асоціюється осінь, складають кросворди та малюють ілюстрації. За виконання діти беруться, враховуючи власні інтереси, індивідуально, в парах, у малих групах. Отож, щоб зрозуміти авторський задум, учні здобувають додаткові знання, виконують ряд творчих завдань, що допомагає легко визначити головну думку твору. Така робота над сприйманням художнього тексту сприяє покращенню навичок читання, викликає інтерес до цієї діяльності, формує в учнів морально-естетичні якості, розвиває їхні творчі здібності. Адже навчання молодшого школяра повинно бути цікавим, радісним і водночас забезпечувати глибоке засвоєння програмового матеріалу.

На одному занятті вчитель ефективно може використовувати одну-дві інтерактивні вправи, а не цілий комплекс. Мадяр Н. І. рекомендує добирати такі

інтерактивні вправи, які б дали учням «ключ» до засвоєння теми. При виконанні цих вправ відводиться необхідний час для обдумування завдання, щоб учні виконували його вдумливо, а не механічно або «граючись». Важливо проводити спокійне глибоке обговорення за підсумками інтерактивної вправи.

Серед інтерактивних методів навчання вчитель Надія Іванівна надає перевагу побудові «асоціативного куща», «Займи позицію», «Мозковий штурм», грі «Так-ні».

Метод навчання, який швидко «задіює» школярів до пізнавальної діяльності, має назву «Побудова асоціативного куща». Вчителька визначає тему одним словом, а учні згадують все, що виникає в пам'яті стосовно цього слова. Спочатку виникають найстійкіші асоціації, потім другорядні. Педагог фіксує відповіді у вигляді своєрідного «куща», який поступово «розростається». Цей метод універсальний на всіх етапах уроку, зокрема під час активізації, в основній частині, як засіб перевірки знань.

Наприклад, на уроці читання за темою «Від слова - до книги» (За Аллою Коваль «Мова – дивний скарб», 3 клас) у підготовці до сприймання нового тексту пропонується побудувати «асоціативний кущ» зі словом «мова», розкрити філософський зміст цього слова. На дошці перед очима дітей виникає за їхніми відповідями цікавий «кущ», на «гілках» якого знаходяться відомості про мову. Дитячу думку вчителька розвиває різними запитаннями: Для чого мова людині? Яким чином люди передають думки? Що можна повідомити за допомогою мови? Чому існують різні мови? тощо. Таким чином, навчання молодших школярів стає цікавим, радісним, водночас створюються умови для бажання читати, самостійно поповнювати свої знання, пробуджується радість від отриманих знань і самого процесу їх засвоєння [3].

Активізувати учнів допомагає така форма роботи, як «Мозковий штурм», під час якого діти не бояться висловлюватися. Саме ця форма роботи використовується для узагальнення вивченого матеріалу, для активізації опорних знань під час підготовки до вивчення нової теми. Наприклад, при вивченні у 3 класі теми «Будова слова», Мадяр Н. І. пропонує такі питання: Що таке основа? З яких частин вона може складатися? Що ви дізналися про кожную з них? Як розібрати слово за будовою? Опісля учні разом узагальнюють найбільш важливі відомості про певну частину слова.

Особливо цінним у роботі групи є те, що учні мають можливість виконувати різні ролі, а саме: партнерів, що навчаються співробітництва; учасників, які шукають альтернативне вирішення проблеми; мислителів, що аналізують взаємозв'язки між явищами; співрозмовників, які вміють активно слухати, підтримувати розмову; досягати згоди, домовлятися; експертів, що аналізують проблему; друзів, які піклуються один про одного, допомагають, довіряють [2].

Іншим ефективним видом діяльнісного навчання виступає метод, який допомагає провести дискусію зі спірної, суперечливої теми – «Займи позицію». Він дає можливість висловитися кожному учневі, продемонструвати різні думки, обґрунтувати свою позицію або перейти на іншу в будь-який час, якщо вас переконали, та назвати більш вагомі аргументи. Наприклад, Надія Іванівна поділяє клас на 3 групи, кожній подає початок легенди і пропонує її закінчити. Представник кожної групи зачитує складену легенду. Всім учням вчителька дозволяє встати і підійти до того, чия легенда найбільше сподобалась. Тоді пропонує гостеві (присутній студентці) виступити у ролі журналіста і взяти у цих дітей інтерв'ю: чому вони перейшли до іншої групи?

Наступний метод, яким найчастіше користується вчителька Мадяр Н. І. – це технологія «Робота в малих групах». Кількість учнів у групі залежить від кількості учнів у класі. Це може бути і пара, хоча найбільш ефективними вважають групи з 3-6 осіб.

Роботу в групах вчителька використовує для вирішення складних проблем, що потребують застосування колективної думки: обговорення, дискусії. Наприклад, на уроці з природознавства (3 клас) під час розгляду теми «Охорона рослин і тварин» у дітей виникло питання: Як вони можуть охороняти рослини і тварин, які їх оточують? Працюючи в групах, учні активно обговорювали проблему, шукали підказки в запропонованих вчителем довідниках, дитячих енциклопедіях, згодом зуміли досягти спільного рішення цього завдання й зрозуміло донести його до учасників інших груп. Якщо витрачені зусилля не приносили бажаного результату, вчителька з учнями знову поверталася до цього питання, але вибирали іншу технологію [2].

Найулюбленішою інтерактивною діяльністю класу цієї вчительки є «Мікрофон». Учні, тримаючи мікрофон, вважають себе кореспондентами якоїсь газети. Цей метод дає можливість за короткий час почути думки багатьох учнів (по черзі діти висловлюють власну думку на ту чи іншу проблему, обґрунтовуючи її). Застосовувати його рекомендують не тільки при обговоренні певного питання, а й підводячи підсумки уроку. Основне правило проведення: говорити може той, у кого в руках «символічний» мікрофон.

Так, у 1 класі тієї ж школи під час уроку «Я і Україна. Довкілля» з теми: «Професії моїх батьків» вчитель використав технологію «Мікрофон». «Ким ви хочете бути, коли виростите?», – учитель тримає мікрофон, а діти дають відповідь за схемою: «Я хочу бути..., тому що...»,

підтверджуючи свої бажання підготовленими матеріалами: сімейними фотографіями, вирізками з журналів, власними виробами, спільними з батьками творчими проектами тощо.

Інтерактивність у навчанні легко пояснити такою словесною конструкцією, виведеною досвідом педагогів і психологів ще в античні часи:

- Те, що я чую, я забуваю;
- Те, що я бачу й чую, – я трохи пам'ятаю;
- Те, що я чую, бачу й обговорюю, – я починаю розуміти;
- Коли я чую, бачу, обговорюю й роблю – я набуваю навичок;
- Коли я передаю знання іншим – стаю майстром.

Таким чином, розглянуті основні методи інтерактивної технології, які досвідчений вчитель використовує у своїй педагогічній практиці, містять у собі діяльнісний підхід, сприяють ефективному залученню учнів до активної розумової, пошукової, комунікативної, критичної діяльності.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт базової і повної середньої освіти [Електронний ресурс] / Режим доступу: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1392. – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-p>
2. [http://old.dnpb.gov.ua/scientific_information_work/teacher_s_innov/]
3. [<http://plotnikovans.blogspot.com/2017/10/blog-post.html#more>]
4. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук-метод. посіб / О.І. Пометун Л.В. Пироженко.- К.: А.С.К., 2004.-192с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>